

Centraal Bureau
voor de Statistiek

Financieel overzicht

Eerste halfjaar 2016

Update financiële stand van zaken: halfjaarcijfers 2016 en meerjarenprognose

Inleiding

De halfjaarrapportage 2016 (zie bijlage) geeft aanleiding de financiële meerjarenprognose te herijken.

Uitgangssituatie Meerjarenprogramma 2014-2018

In de periode 2011-2015 is het budget van CBS met € 37,3 miljoen gekort in verband met de taakstelling Rutte I. Met de bezuinigingen van het Lenteakkoord erbij loopt dit in 2018 op tot € 41,7 miljoen: bijna een kwart van het oorspronkelijke CBS-budget in 2011.

Deze bezuinigingen zijn verwerkt in het strategisch meerjarenprogramma 2014-2018 dat door de minister van Economische Zaken is vastgesteld in juni 2013. Conform dit MJP zal over de jaren 2014 tot en met 2018 jaarlijks € 3,5 miljoen aan efficiency gerealiseerd moeten worden om de taakstellingen Rutte I / Lenteakkoord te kunnen invullen. Als randvoorwaarde voor de realisering van het meerjarenprogramma inclusief de bezuinigingen was in het meerjarenprogramma een financiering van een investering in procesvernieuwing ter waarde van in totaal € 15 miljoen opgenomen, bedoeld om deze efficiencytaakstelling te realiseren. Vanwege de doorlooptijd van de efficiencyprojecten was, om de taakstelling over de gehele planperiode geleidelijk en op verantwoorde wijze te realiseren, met toestemming van het ministerie van Economische Zaken (EZ) in dit MJP voorzien om hiervoor een deel van het eerder opgebouwde eigen vermogen aan te wenden. Door het geplande negatieve resultaat in de jaren 2015-2017 zou het eigen vermogen aan het einde van de planperiode tot nul dalen.

Realisatie van de taakstellingen in de periode 2009-2015

In de periode 2009-2015 is het statistisch programma (de output van CBS) nauwelijks gewijzigd. Slechts voor een beperkt deel (€ 4 miljoen vanaf 2014) is invulling aan de taakstelling gegeven door te schrappen of te versoberen in het werkprogramma. Het overige deel van de taakstelling is in de periode 2009-2015 gerealiseerd door het nemen van efficiencymaatregelen die hebben geleid tot een structurele verlaging van kosten. Aan het begin van de periode viel de afronding van enkele grote redesignprojecten. Sindsdien is er een breed scala van grotere en kleinere efficiencyprojecten uitgevoerd. Hiertoe is CBS-breed Lean six sigma en Lean Operational Management ingevoerd en de agile- en SCRUM-werkwijze bij het uitvoeren van IT-projecten. Als goed werkgever en vanuit doelmatigheidsoverwegingen is de CBS-doelstelling steeds geweest om bij reorganisaties met (potentiële) boventaligheid, gedwongen vertrek zoveel als mogelijk te voorkomen of te beperken – mede gezien de hoge afvloeiingskosten voor CBS als eigenrisicodragers voor WW. CBS heeft deze doelstelling gerealiseerd door consistent strakke financiële sturing op (personeels-) kosten in combinatie met grote inspanning en centrale regie om de (interne) mobiliteit, inzetbaarheid en flexibiliteit van personeel te vergroten.

Nieuwe ontwikkelingen in de financiële situatie

In aanvulling op de taakstellingen Rutte I en het Lenteakkoord heeft CBS te maken gekregen met de taakstelling Rutte II, lopend van 2016 tot en met 2018. In totaal betreft dat een bedrag oplopend tot € 12,9 miljoen in 2018. Het ministerie van EZ verlaagt de bijdrage per 2017 met € 7 miljoen als gevolg van een vermindering van de centrale financiering voor het niet-verplichte programma van CBS. Hiervoor geldt dat CBS de betrokken ministeries heeft benaderd voor de financiering en het daarna als betaald werk voor derden zal uitvoeren. Op basis van de huidige inzichten heeft dit voor een bedrag van circa € 5,5 miljoen aan nieuwe contracten opgeleverd. Per saldo betekent dit een extra bezuiniging van zo'n € 1,5 miljoen die wordt opgevangen door het schrappen van statistieken.

Afgesproken is dat CBS daarnaast ten minste 10% van de Rutte II-taakstelling via additionele efficiency zelf realiseert. Dit betreft structureel € 1,3 miljoen (voor 2016 minimaal € 0,5 miljoen, voor 2017 € 1,1 miljoen en de jaren erna jaarlijks € 1,3 miljoen), waardoor de taakstelling Rutte II in 2017 € 2,6 miljoen zal bedragen en met ingang van 2018 jaarlijks € 2,8 miljoen, ingevuld door kostenreductie (jaarlijks € 1,3 miljoen) en programmavermindering (jaarlijks € 1,5 miljoen). Ook moet CBS de extra werkzaamheden van een EU-project uit 2013 structureel zelf opbrengen (extra bezuiniging van jaarlijks € 0,2 miljoen).

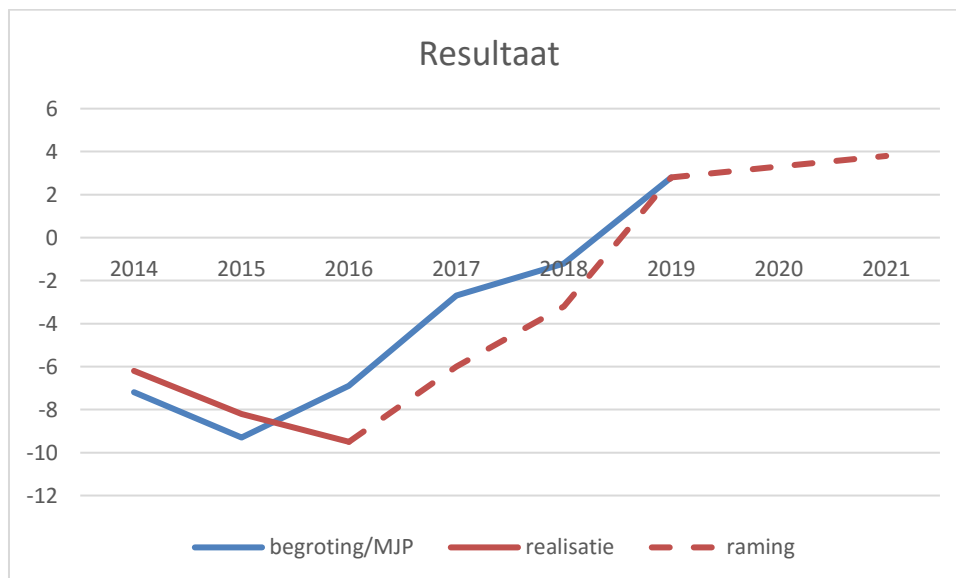
Daarnaast heeft Rijksbreed in 2016 geen volledige compensatie plaatsgevonden van de gestegen pensioenpremies, een tegenvaller van €1,4 miljoen. Dit heeft naar verwachting een structureel effect van € 2 miljoen vanaf 2017.

Om deze bezuinigingen te realiseren heeft CBS in 2016 extra kosten moeten maken voor boventalligen / Van Werk Naar Werk-kandidaten ter hoogte van € 2,3 miljoen. In 2017 en 2018 gaat het hierbij om resp. € 2,5 miljoen en € 1,0 miljoen.

Ten slotte heeft EZ aangegeven dat de € 15 miljoen aan investeringsmiddelen uit het MJP 2014-2018 vooralsnog niet zijn toegekend.

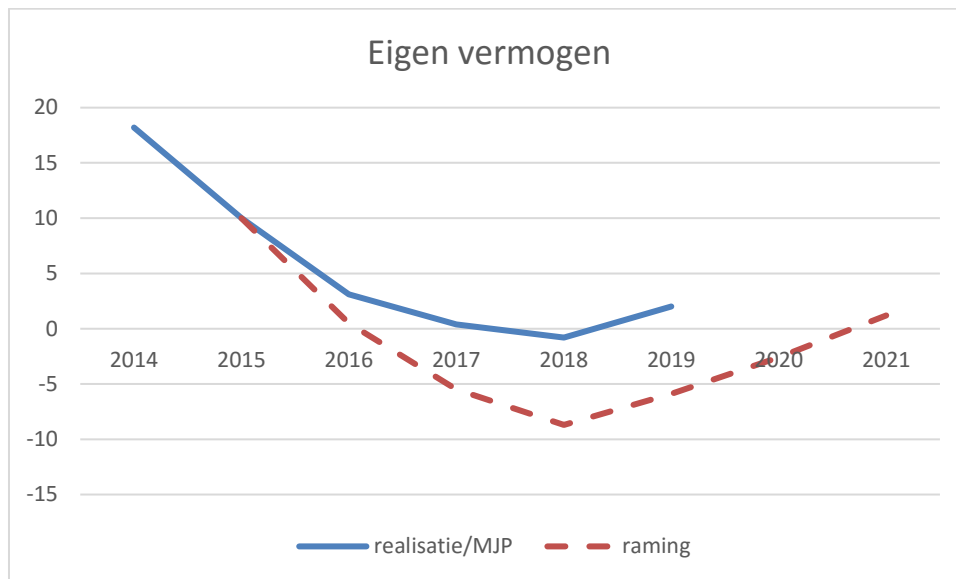
Als gevolg van het bovenstaande wordt het eigen vermogen met ingang van 2017 tijdelijk negatief. Dit is overigens conform verwachting en is een direct gevolg van de maatregelen bovenop het MJP en het niet toekennen van de € 15 miljoen investeringsmiddelen. Er is op basis van de huidige vooruitzichten geen liquiditeitsprobleem.

Grafiek. Ontwikkeling resultaat

In de grafiek geeft de lijn "raming" het verloop van het tekort volgens de laatste inzichten aan, d.w.z. inclusief de hogere pensioenlasten en de hogere kosten voor boventalligen.

Grafiek. Ontwikkeling Eigen vermogen

In de grafiek geeft de lijn “raming” het verloop van het eigen vermogen volgens de laatste inzichten aan, d.w.z. inclusief de hogere pensioenlasten en de hogere kosten voor boventalligen.

Realisatie taakstelling 2016, 2017 en 2018 en effecten op de meerjarenprognose

De ingezette CBS-brede efficiencymaatregelen conform MJP 2014-2018 worden ook in 2016 voortgezet. Dat betekent dat op de personele inzet in de jaren 2016-2018 € 3,5 miljoen per jaar wordt bespaard als gevolg van efficiency in de werkprocessen door een groot pakket van maatregelen.

Daarnaast zal vanaf 2017 het werkprogramma met € 7 miljoen worden verminderd als gevolg van Rutte II, waarvoor op basis van de huidige inzichten door financiering via de ministeries ca € 5,5 miljoen terugkomt als betaald werk. Per saldo betekent dit een additionele vermindering van het budget met circa € 1,5 miljoen.

Gezien de hoge en doorlopende targets op het efficiënter inzetten van personeel, zullen additionele kortingen (m.n. 10% taakstelling Rutte II) moeten worden gerealiseerd op materiële kosten en niet primaire arbeidsvoorwaarden. In 2016 is een aantal aanvullende maatregelen ten aanzien van de materiële uitgaven ter waarde van € 0,7 miljoen genomen. Een deel van deze maatregelen betreft structurele zaken; een ander deel betreft zaken die van jaar tot jaar dienen te worden bezien. Voor 2017 is een pakket maatregelen ter waarde van € 1,3 miljoen voorbereid.

Na verwerking van bovenstaande nieuwe inzichten en geen andere exogene effecten is naar verwachting het resultaat in 2019 weer positief; het eigen vermogen komt in 2021 weer boven de nullijn.

Bijlage. Financieel overzicht eerste halfjaar 2016

Onderstaande tabel geeft inzicht in het te verwachten jaarresultaat 2016 in vergelijking met de begroting 2016 en de realisatie over 2015.

Resultaat (prognose juni)	Realisatie 2015 *(€1000)	Budget 2016 *(€1000)	Prognose 2016 *(€1000)	Vershil (€1000)
Omzet EZ	€ 151.402	€ 152.605	€ 153.210	€ 605
Betaald werk in opdracht	€ 27.684	€ 27.526	€ 28.262	€ 736
Omzet totaal	€ 179.086	€ 180.131	€ 181.472	€ 1.341
Personele lasten	-€ 132.999	-€ 131.143	-€ 136.963	-€ 5.820
Externe personeelskosten	-€ 12.104	-€ 12.375	-€ 9.943	€ 2.432
Huisvestingskosten	-€ 13.127	-€ 13.581	-€ 13.273	€ 308
Bureaunkosten	-€ 4.375	-€ 4.898	-€ 4.685	€ 213
Automatiseringskosten	-€ 6.759	-€ 6.947	-€ 6.872	€ 75
Reis- en verblijfskosten	-€ 3.756	-€ 3.536	-€ 3.513	€ 23
Advieskosten	-€ 2.640	-€ 2.302	-€ 1.966	€ 336
Overige kosten	-€ 4.613	-€ 3.295	-€ 3.109	€ 186
Afschrijvingskosten	-€ 6.452	-€ 6.928	-€ 6.294	€ 634
Kosten totaal	-€ 186.825	-€ 185.005	-€ 186.618	-€ 1.613
Rentebaten	€ 14	€ 25	€ 10	-€ 15
Operationeel resultaat	-€ 7.725	-€ 4.849	-€ 5.136	-€ 287
Mutatie voorzieningen	€ 521	€ 0	-€ 750	-€ 750
Kosten boventalligheid	-€ 1.013	-€ 2.082	-€ 3.632	-€ 1.550
Jaarresultaat	-€ 8.217	-€ 6.931	-€ 9.518	-€ 2.587
Eigen vermogen	€ 9.950	€ 3.019	€ 432	-€ 2.587

Conform voorgaande jaren is deze in juni afgegeven jaarprognose een indicatie van de verschillen ten opzichte van de begroting. In deze prognose is met name gekeken naar de posten omzet EZ, betaald werk in opdracht, personele lasten (extern en intern), overige materiële kosten en de voorzieningen. Het jaarresultaat bedraagt € 9,5 miljoen negatief en is daarmee € 2,6 miljoen negatiever dan begroot.

Het verwachte resultaat 2016 is negatiever dan begroot door met name extra kosten voor boventalligheid als gevolg van de taakstellingen en doordat gestegen pensioenpremies niet volledig zijn gecompenseerd door het ministerie van Financiën. Dit betekent dat op basis van de huidige inzichten het eigen vermogen in 2017 negatief dreigt te worden.

Hierna worden de verschillen met de begroting verder toegelicht:

Belangrijkste afwijkingen jaarprognose versus budget	Totaal x 1 mln
1) Geen compensatie EU-claim tranche 13 (omzet EZ)	-0,2
2) Te realiseren 10% efficiency Rutte 2 taakstelling (omzet EZ)	-0,5
3) Stijging pensioenlasten (personele lasten)	-2,7
4) Aanvullende compensatie stijging lonen/pensioenen (omzet EZ)	1,3
5) Meer eigen personeel (2,5 mln) en minder inhuur (2,5 mln) (personele lasten/inhuur)	0,0
6) Extra betaald werk (0,7 mln) meer personele kosten (0,6 mln) (betaald werk/personele lasten)	0,1
7) Meevallers op materiële kosten	1,7
8) Extra kosten boventalligheid	-1,6
9) Mutatie voorzieningen WW	-0,7
Totaal	-2,6

1) Geen compensatie EU-claim tranche 2013 (-/- € 0,2 miljoen)

EZ heeft aangegeven dat hiervoor geen financiële dekking komt. Dit gaat om structureel € 0,2 miljoen (alleen voor de tranche 2014 e.v.).

2) Te realiseren 10% efficiency Rutte II taakstelling (-/- € 0,5 miljoen)

Ten aanzien van de Rutte II taakstelling is met EZ afgesproken dat CBS 10% van deze korting (2016: € 0,5 miljoen, structureel: € 1,3 miljoen) zal invullen met extra efficiencymaatregelen.

3/4) Stijging pensioenpremies (€ 2,7 miljoen, compensatie EZ: € 1,3 miljoen)

Bij het Loonakkoord is aangegeven dat de pensioenpremies voor de werkgever zouden dalen waarmee een belangrijk deel van de cao-loonstijging gefinancierd zou worden. Aangezien de pensioenpremies niet gedaald zijn (en zelfs gestegen zijn per 1 april 2016), zijn de personele lasten hoger dan begroot. Op basis van de salarisgegevens tot en met juni bedraagt de verwachte stijging op jaarbasis € 2,7 miljoen. Uit de voorjaarsnota is gebleken dat de gestegen lonen/pensioenen maar deels gecompenseerd worden. Hierdoor ontstaat er CBS-breed een extra tekort van € 1,4 miljoen.

5) Meer eigen personeel/minder inhuur

Er wordt naar verwachting voor circa € 2,5 miljoen meer eigen personele capaciteit ingezet in plaats van inhuur (met name voor de strategische projecten).

6) Meer betaald werk (+/+ € 0,1 miljoen)

Naar verwachting zullen er meer opbrengsten uit betaald werk worden gegenereerd dan begroot (totale meeropbrengsten CBS: € 0,7 miljoen). Aan de andere kant leidt dit tot hogere personele kosten (meerkosten: € 0,6 miljoen).

7) Overige mutaties op materiële kosten (per saldo +/+ € 1,7 miljoen)

De afschrijvingen vallen lager uit dan begroot. In de begroting was rekening gehouden met een vervangingsinvestering voor storage. Aangezien besloten is om het onderhoud te verlengen, zullen de geplande investeringen niet plaatsvinden. Hierdoor vallen de afschrijvingen lager uit dan begroot, terwijl de onderhoudskosten iets hoger zijn.

Daarnaast wordt de extra taakstelling Rutte II en het niet compenseren van EU tranche 2013 (zie 1 en 2) ingevuld door additionele besparingen op materiële kosten (waaronder advieskosten). Dit is verwerkt in deze rapportage.

8) Meerkosten boventalligheid (-/- € 1,6 miljoen)

De centrale financiering van Van Werk Naar Werk kandidaten en overige maatwerk bedraagt dit jaar € 1,6 miljoen meer dan begroot. Met deze extra investering in 2016 is eind 2016 een belangrijk deel van de boventaligheidsproblematiek opgelost (eerder dan meerjarig begroot).

9)Extra dotatie voorzieningen WW (per saldo -/- € 0,7 miljoen)

Ook zonder reorganisatie kan er sprake zijn van een niet-vrijwillige beëindiging van de arbeidsrelatie met CBS. Dit betreft met name ontslagtrajecten (ARAR-artikel 98 (ongeschiktheid of onbekwaam) of 99) en expiratie van tijdelijke aanstellingen. Deze kunnen leiden tot wettelijke, bovenwettelijke en naastwettelijke uitkeringen bij werkloosheid. Aangezien CBS eigen risicodrager is, wordt voor de te verwachten uitkeringen centraal een voorziening gevormd. Op basis van de huidige inschattingen is een extra dotatie aan de voorziening van circa € 0,75 miljoen noodzakelijk.